

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І
ЗДОРОВ'Я

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПРЯМОВАНІ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

збірник статей VI науково-практичної
internet-конференції
з міжнародною участю

*прпсвечело пам'яті
професора
О. В. Пешкової*

24-25
КВІТНЯ
2025
ХАРКІВ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ЗДОРОВ'Я**

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПРЯМОВАНІ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я
ЛЮДИНИ»**

присвячено пам'яті професора О.В. Пешкової

24-25 квітня 2025 року, м. Харків

Збірник наукових праць

Випуск 6

Харків – 2025

УДК 613.71

**Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини
//Збірник наукових праць. – Харків, 2025. – Випуск 6. – 296 с. (укр.)**

Даний випуск збірки містить матеріали VI науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті професора О.В. Пешкової (24-25 квітня 2025 року, місто Харків).

У збірнику розміщено наукові статті викладачів, молодих вчених, аспірантів, магістрантів, здобувачів вищої освіти, функціонерів сфери фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури та спорту.

Тематика збірника:

- Актуальні питання фізичної терапії, ерготерапії.
- Сучасні освітні здоров'язберігаючі технології.
- Медико-біологічні основи здорового способу життя.
- Загальнолюдські цінності в контексті фізичного виховання і здорового способу життя.
- Спорт як складова активізації здорового способу життя студентської молоді.

Матеріали відображені в міжнародних наукометричних базах даних **Google Scholar**

ISBN

Друкується в авторській редакції

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Котвіцька А.А., в.о. ректора Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, м. Харків, Україна.

Владимирова І.М., проректор ЗВО з науково-педагогічної роботи Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор, м. Харків, Україна.

Таможанська Г.В., завідувач ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент, м. Харків, Україна.

Мятига О.М., доцент ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, м. Харків, Україна.

Невелика А.В., доцент ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, м. Харків, Україна.

Галашко В.В., Ph.D з освітніх, педагогічних наук, старший викладач ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, м. Харків, Україна.

Відповідальний секретар: Козін С.В., Ph.D з освітніх, педагогічних наук, викладач ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, м. Харків, Україна.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ

Абшилава Д.Р.	17
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКОЛІОТИЧНОЇ ПОСТАВИ	
Алієв М.Р., Білецька О.М., Манучарян С.В.	20
ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ХРЕБТА У ПРАЦЕЗДАТНИХ ОСІБ	
Александров К. А., Козін С. В., Одолян С. Р.	24
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗІОТЕРАПІЇ ПРИ ТРАВМАХ РОТАТОРНОЇ МАНЖЕТИ ПЛЕЧА НА ПІДГОСТРОМУ ЕТАПІ	
Баннікова Р. О., Отрубняков В. Р.	28
ДО МЕХАНІЗМУ ДІЇ РІЗНИХ ТИПІВ ТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ НА СТАН ПАЦІЄНТІВ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ ОСТЕОАРТРИТОМ	
Бацала В.Л., Невелика А.В.	33
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З ІНСУЛЬТОМ В ПІЗНЬОМУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ	
Белезной Б.Ю., Таможанська Г.В., Жаботинська Н.В.	37
СУЧАСНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ВТРУЧАНЬ У ХВОРИХ З ОПІКАМИ В РІЗНІ РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ПЕРІОДИ	
Бершадський Є.А., Латогуз С.І., Шевченко Н.І.	40
ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРАЦЕЗДАТНИХ ОСІБ З ОСТЕОАРТРОЗОМ КОЛІННИХ СУГЛОБІВ ТА ГІПЕРТОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ	
Благий О.О., Латогуз С.І., Шевченко Н.І.	45
ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ НА ПОКРАЩЕННЯ РУХЛИВОСТІ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ	
Болдарь Г.Є.	49
ОБМЕЖЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ ДЛЯ ФАХІВЦІВ З РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ НИМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА	
Борзих Н.О., Барабаш С.В., Рой І.В.	53
КЛІНІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ОБСТЕЖЕННЯ В ЕРГОТЕРАПІЇ ПІСЛЯ ВОГНЕПАЛЬНИХ ПОРАНЕНЬ ВЕРХНІХ КІНЦІВОК	
Брязкун Т.П., Жученко В.Д., Моїсеєнко С.Д.	57
КОМУНІКАЦІЯ МІЖ ЕРГОТЕРАПЕВТОМ ТА ПАЦІЄНТОМ ПІСЛЯ ІНСУЛЬТУ МОЗОЧКА В ПІДГОСТРОМУ ПЕРІОДІ РЕАБІЛІТАЦІЇ	
Буйновська В.В., Латогуз С.І., Сивенко О.Л.	61
ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ХВОРИХ НА ПНЕВМОНІЮ СПРИЧИНЕНУ КОРОНАВІРУСНОЮ ІНФЕКЦІЄЮ COVID-19	

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРАЦЕЗДАТНИХ ОСІБ З ОСТЕОАРТРОЗОМ КОЛІННИХ СУГЛОБІВ ТА ГІПЕРТОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ

PHYSICAL THERAPY IN THE REHABILITATION OF ABLE-BODIED INDIVIDUALS WITH KNEE OSTEOARTHRITIS AND HYPERTENSION

¹Бершадський Є.А., ¹Латогуз С.І., ²Шевченко Н.І.

¹Bershadskyi Y.A., ¹Latohuz S.I., ²Shevchenko N.I.

¹Харківський національний медичний університет, Харків, Україна

²Комунальне некомерційне підприємство «Міська поліклініка № 6», Харків, Україна

Kharkiv National Medical University, Municipal Non-Profit Enterprise "City Polyclinic No. 6",
Kharkiv, Ukraine

Анотація. представлено результати дослідження підвищення ефективності відновлювального лікування на санаторно-курортному етапі хворих на остеоартроз у поєднанні з гіпертонічною хворобою шляхом застосування лікувально-реабілітаційного комплексу з включенням методів пелоїдотерапії та лікувальної дозованої нордичної ходьби.

Ключові слова: остеоартроз колінних суглобів, гіпертонічна хвороба, фізична терапія, пелоїдотерапія, нордична ходьба.

Annotation: The results of a study on increasing the effectiveness of rehabilitation treatment at the sanatorium-resort stage of patients with osteoarthritis in combination with hypertension by using a treatment and rehabilitation complex including peloid therapy and therapeutic dosed nordic walking are presented.

Key words: osteoarthritis of the knee joints, hypertension, physical therapy, peloid therapy, nordic walking.

Вступ. Соціальна значущість та актуальність роботи визначається великою поширеністю як серцево-судинної патології, так і дегенеративно-дистрофічних захворювань опорно-рухового апарату, а саме – остеоартрозу [1].

За даними Світової Організації Охорони Здоров'я в 2016 році від серцево-судинних захворювань померло 17,9 мільйона людей, що склало 31% всіх випадків смерті в світі. 85% цих смертей сталося в результаті серцевого нападу та інсульту [2]. Стандартізований показник смертності внаслідок серцево-судинних захворювань в Україні в 2012 р склав 167,3 випадки на 100 000 населення. В Україні протягом 1991-2013 рр. захворюваність серцево-судинних захворювань зросла

практично вдвічі - з 2512 до 4972 випадків на 100 000 населення. Питома вага ішемічної хвороби серця в структурі захворюваності серцево-судинних захворювань в Україні становить 27,5%, артеріальної гіпертензії - 41,2%, причому за період 1991-2013 рр. поширеність цих захворювань серед українського населення зросла відповідно в 3,3 і 3,6 рази. [3, 4].

Враховуючи складність та поширеність серцево-судинної патології, яка коморбідна з остеоартрозом, стає актуальною розробка нових патогенетично та саногенетично обґрунтованих підходів до профілактики та відновлювального лікування означеної категорії хворих [5].

Мета дослідження: підвищення ефективності відновлювального лікування на

санаторно-курортному етапі хворих на остеоартроз у поєднанні з гіпертонічною хворобою шляхом застосування лікувально-реабілітаційного комплексу з включенням пелоїдотерапії та лікувальної дозованої нордичної ходьби.

Матеріали та методи дослідження:

Динамічне спостереження за санаторно-курортним лікуванням хворих проходило на базі ДП Клінічний санаторій «Роца» (м. Харків)

Основна група складала 30 хворих з діагнозом: остеоартроз колінних суглобів I-II ступеня, гіпертонічна хвороба I-II стадії, з них:

- чоловіків - 15 (50%);
- жінок - 15 (50%).

Середній вік пацієнтів складав (54,6±2,5) роки.

Контрольна група складала 15 хворих з діагнозом: остеоартроз колінних суглобів I-II ступеня, з них:

- чоловіків - 9 (60%);
- жінок - 6 (40%).

Середній вік пацієнтів складав (54,1±2,4) роки.

Методи дослідження:

Клінічні (клінічний огляд):

Інструментальні:

- вимірювання артеріального тиску;
- електрокардіографія.

Функціональні:

- оцінка рівня фізичної працездатності;

- визначення суглобових індексів – Лекена, суглобового, больового, гоніометричного; визначення функціональної недостатності суглобів.

Психометричні:

- оцінка якості життя за опитувальником EuroQol;
- за візуальною аналоговою шкалою болю.

Лабораторні:

- ліпідний профіль аналізу крові на сечову кислоту;

- C-реактивний пептид.

Статистичні.

Методи лікування хворих:

Базовий комплекс включав:

- кліматотерапію, відповідно пори року;

- щоденні заняття лікувальною гімнастикою;

- дієтотерапію (стіл № 10 за Певзнером);

- щадний масаж шийнокомірцевої зони, через день, № 10.

Розроблений комплекс додатково до базового лікування включав:

- пелоїдотерапію у вигляді аплікацій мулових сульфідних пелоїдів Куяльницького лиману на колінні суглоби, № 10, через день;

- щоденні заняття лікувальної дозованої нордичної ходьби.

Масаж шийнокомірцевої зони проводився за щадною методикою:

- положення хворого сидячи з опорою на руки або на подушку;

- використовували прийоми прогладжування, розтирання та розминання щадними проймами;

- тривалість процедури 10–15 хв з урахуванням індивідуальних відчуттів;

- кратність проведення процедур - через день;

- кількість процедур на курс лікування № 10–12.

Дієта № 10 характеризується обмеженням споживання кухонної солі, рідини, грубої клітковини та екстрактивних речовин, м'яса, риби.

Додаються продукти з високим вмістом солей кальцію.

Лікувальна гімнастика призначалась в щадному режимі, котрий характеризується найбільшими адаптаційними можливостями.

Лікувальна гімнастика проводилась груповим методом під контролем самопочуття хворих, з врахуванням порогових значень ЧСС кожного хворого та індивідуальної переносимості фізичних навантажень.

У щадному режимі вихідне положення переважно сидячи, стоячи:

- виконувались вправи для крупних та середніх м'язових груп;
- вправи на розслаблення;
- тренування вестибулярного апарату;
- амплітуда рухів середня и повна;
- темп повільний та середній;
- кількість повторів кожної вправи 4–6 разів;
- чергування загальнозміцнюючих та дихальних вправ 3:1;
- тривалість процедури лікувальної гімнастики 20–25 хв.;
- відношення вступної, основної та заключної частин 20:50:25% від тривалості всього заняття.

Методика занять лікувальної дозованої нордичної ходьби:

Заняття лікувальною дозованою нордичною ходьбою проводились щоденно:

- в ранкові години;
- за 1 годину до прийому їжі або не менше ніж через 1,5 години після їжі
- з використанням спеціальних палок для нордичної ходьби з гумовими наконічниками для підвищення стійкості та зручним утримувачем-темляком.

Дозування лікувальної дозованої нордичної ходьби у хворих на остеоартроз колінних суглобів в поєднанні з артеріальною гіпертензією проводили з урахуванням щадного рухового режиму, на

якому знаходились пацієнти під нашим наглядом на момент початку занять.

Для цих пацієнтів лікувальна дозована нордична ходьба проводилась:

- переважно по рівній місцевості, на дистанцію до 1 км;
- в темпі 60 – 80 кроків за хв, з 2 – 3-ма зупинками для відпочинку по 5 хв.;
- інтенсивність фізичних навантажень залежала від рівня фізичної працездатності, який визначали за допомогою тесту степергометрії.

Методики пелоїдотерапії:

Нами було обрано щадну (мітиговану) методику аплікаційного грязелікування:

- грязьові аплікації на колінні суглоби призначали через день, тривалістю 10-12 хв (при добрій переносимості починаючи з 4-5 процедури тривалість процедури збільшували до 20 хв.);
- температура пелоїду 38-40°C;
- на курс 10 процедур з розстановкою процедур через день.

При цьому шар мулового сульфідного пелоїду Куяльницького лиману 5–6 см завтовшки накладався у вигляді аплікацій на уражені колінні суглоби.

Таку методику застосовують для лікування захворювань запального характеру з помірною активністю процесу або при наявності супутніх серцево-судинних захворювань.

Отримані результати: Після проведеного комплексного санаторно-курортного лікування в обох групах відмічено:

- зменшення частоти виникнення та інтенсивності кардіалгій і головного болю;
- покращення переносимості фізичних навантажень за рахунок зменшення відчуття задишки і загальної втомлюваності;
- зменшення болю в колінних суглобах, покращення сну.

Так, скарги на кардіалгічні явища при фізичному та психоемоційному навантаженні:

- в основній групі – зменшились в 4 рази;

- в контрольній групі – в 1,5 рази.

Скарги на головний біль зменшились:

- в основній групі – в 3,8 рази;

- в контрольній групі – в 1,6 рази.

Скарги на задишку при підвищеному фізичному навантаженні зменшились:

- в основній групі – в 4 рази;

- в контрольній групі – в 1,2 рази.

Болі в колінних суглобах вірогідно зменшились:

- в основній групі – в 2,5 рази;

- в контрольній групі – лише в 1,7 рази.

Скарги на порушення сну вірогідно зменшились в 2,5 рази та на підвищену втомлюваність – у 8,3 рази відповідно в основній групі.

Після проведеного курсу санаторно-курортного лікування із застосуванням розробленого комплексу з включенням грязелікування у вигляді аплікацій і лікувальної дозованої нордичної ходьби у хворих на остеоартроз колінних суглобів у поєднанні з гіпертонічною хворобою відмічено, що:

- в основній групі показники стандартного відхилення систолічного артеріального тиску мали позитивну динаміку;

- у порівнянні з групою контролю з високим ступенем достовірності.

Висновки:

1. Розроблений лікувально-реабілітаційний комплекс у хворих продемонстрував значну ефективність відновного лікування, яка виражалася в зменшенні болю в колінних суглобах в 2,5 рази, покращенні біохімічних показників за рахунок зменшення рівня загального холестерину, холестерину ліпопротеїдів низької щільності та тригліцеридів, а також зменшення рівня сечової кислоти та лужної фосфатази, забезпечує позитивний вплив на добовий профіль артеріального тиску, що супроводжувалось покращенням якості життя у фізичній та психологічній сферах.

Список літератури

1. Григус І.М., Нагорна О.Б. Основи фізичної терапії / І.М. Григус, О.Б. Нагорна - Видавництво: Олді+, 2022 – 150 с.

2. Заваріка Г.М. Курортна справа: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 264 с.

3. Основи внутрішньої медицини та фізичної реабілітації / за ред. Швед М.І. - Видавництво: Укрмедкнига, 2021 – 412 с.

4. Терапевтичні вправи: навч. посіб. / [О. Єжова, К. Тимрук-Скоропад, Л. Ціж, О. Ситник]. – Житомир: ПП «Євро-Волинь», 2021. – 150 с.

5. Яковенко Н.П. Фізіотерапія (Підручник) / Яковенко Н.П., Самойленко В.Б. - Київ. ВСВ «Медицина» - 2018.-255 с.

Відомості про авторів/Information about the Authors

1. **Бершадський Євген Андрійович**, здобувач Харківського національного медичного університету II курсу, IV медичний факультет, спеціальність: 227.01 «Терапія та реабілітація. Фізична терапія», кафедра спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії, м. Харків, Україна.

Bershadskiy Yevhen Andriiovych, 2nd year student of Kharkiv National Medical University, IV School of Medicine, specialty: 227.01 "Therapy and rehabilitation. Physical Therapy", Department of Sports, Physical and Rehabilitation Medicine, Physical Therapy, Ergotherapy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: yabershadskiy.4m18@knmu.edu.ua

2. **Латогуз Сергій Іванович**, кандидат медичних наук, доцент, доцент ЗВО кафедри спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії та ерготерапії Харківського національного медичного університету, м. Харків, Україна.

Latoguz Serhii Ivanovych, PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Sports, Physical and Rehabilitation Medicine, Physical Therapy and Occupational Therapy, Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: si.latohuz@knmu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-2222-932X

3. **Шевченко Наталя Ігорівна**, фізичний терапевт, відділення реабілітації Комунального некомерційного підприємства «Міська поліклініка № 6» Харківської міської ради, м. Харків, Україна.

Shevchenko Natalia Ihorivna, physical therapist, rehabilitation department of the Municipal Non-Profit Enterprise "City Polyclinic No. 6" Kharkiv City Council, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: natalochkalkf@gmail.com